

Դ.

Սուրբ Ղազարու կողմէն է սիրտս ուխտաւայր Հայութեան,
Այնտեղ նոճեաց կատարներ և ձիթենեաց տերեւներ
Հովին անոյշ համբոյրով կը տատանին յաւիտեան,
Եւ ալիքներն փերուէն կը մըրմընջեն նըւագներ:

Հոն կը հանգչի Մըխիթար, իր հանճարին ծանրութեամբ
Լուսասփիւռ և գեղակերտ մարմարներու տակ կը քած.
Եւ ծերունի Ալիշան՝ երակներուս ապրատամբ
Բարութիւնն իր կը հեղու ծընրադիր և երկիւղած:

Այրարատի բարձունքէն շողն արեւուն առաջին
Լիտոն հազիւ փայփայած կողմակիս վրայ կը հանգչի.
« Սալուդէ » ի տաճարին վերջալոյսի շողն յետին
Մենաստանիս նոճեղարդ ճամբաներէն կը փախչի:

Ես կը սիրեմ ձեզ, Հայաստան
Եւ իտալիա, կաթողին.
Ձեր թեւերով քննարական
Դուք հիւսեցիք իմ հոգին:

Ե.

Եւ աչքերս են փարոսներն Ադրիական դըշխոյին,
Որոնք ծովուն յանդիման, կողմակներուն առընթեր,
Աստղերու պէս, մութին մէջ, յաւերժօրէն կը փայլին,
Եւ սուզուելով ջուրին տակ կը յօրինեն նոր պատկեր:

Ալիքներուն կուրծք տալով կը մընան միշտ աննըկուն,
Խաւարին լոյս սըփռելով՝ կը փողփողին տիրաբար.
Իրենց վերեւ երկինքն է կամարակապ և անհուն,
Եւ շուրջը ծովն արտասուող և ծիծաղող անդադար:

Վենետիկի մէջ կ'ապրիմ՝ երբ շնչեմ իր երկնին տակ,
Բայց վենետիկն յիս կ'ապրի՝ ինչ երկնի տակ որ շնչեմ.
Ես երբ մեռնիմ պանդուխտ, ան՝ երբ յիս չապրի՝ շարունակ
Աճիւններով թող գոնէ իր ծոցին մէջ ես նընջեմ:

Ձուրերուն մէջ և աչքերուս՝
Կ'իյնան երկնից բիւր աստղեր.
Մըրմունջ, սարսուռ, հըծծիւն և յոյզ
Ձիս կ'օրօրեն այս գիշեր:

Վենետիկ, 1933

ՀՐԱԶ ՔԱՅԱՐԵՆՑ

Ա. Զ. Ո. Լ. Ո. Յ.

Վե՛յ տարի վերջ ահա դարձեալ բըլուրներով վըրայ կանգնած,
Բայց չեմ եկած գտնել անցեալն և յուշերու երաձն յակինթ,
Եւ ոչ ալ իմ հոգիս այսօր կ'ըղձայ շրջիլ հովտէ հովիտ,
Տրտմութեան պէս ծանր են խոհերս աշնան լոյսին մէջ այս յոգնած:

Ես կը զիտեմ միայն հիւղերն, այգեստաններն ու նոճիներ,
Ապառաժին կեցուածքն հըզօր և կամ հանդարտ վազքն առուակին
Որ կը բըխի՝ սա քարերէն, և տատանումն անդորրաբեր՝
Բարտիններուն և թուփերուն երբ կ'անցնի հոգն իրիկունին:

Միշտ նոյն ես դուն ինչպէս նոյնն է անվերջ հառաչն անպարտ ծովուն,
Ոչինչ փոխուած, միայն ես եմ կորսնցուցած ժըպիտն այտիս,
Միայն ես եմ վանած սրտէս ուրախութիւնն իմ տարիքիս,
Ու այցելած շատ շիրիմներ և ապրած ցաւն անբախտներուն:

Ես եկած եմ հանգչիլ քեզ մօտ, զի բընութիւնն իմ մըտածման
Եղբայրն է մեծ, ինձ հետ գիտեն արահետներն ու պուրակներ
Խօսիլ չեզուն խաղաղութեան, ես պիտ' խորհիմ և լըռեկեան՝
Դիտեմ ինչ որ մենութեան մէջ երեկոյեան կ'առնեն թեւեր:

Իւրաքանչիւր ծաղկի վըրայ պիտ' հանգչի սիրտն իմ արփաւէտ,
Եւ բոլորուի վայրկեաններովն իմ պատանի տարիներուս,
Ես պիտ' ուզեմ զըզուել ինչ որ իմ հոգեոյս էր շող և սնդուս
Ինչ որ աւաղ այժմ ես չունիմ զի տըտում է կեանքն իմ յաւէտ:

Ահա աղբիւրն որուն մըմունջն արծաթ երիզ մ'է լոյսին մէջ,
Որ կը թափի թաւումներէն աւազանին մէջ անմեկին.
Ահա քարէ նստարանն ալ և ահա կոճղն ալ լայն ու գէշ,
Որոնց մօտ ես ճանչցած եմ զիս և փորձած ոյժն իմ քննարին:

Հիմա քու զով կանաչին դէմ հոգիս դո՛ղ մ'է երկար ու թաց,
Յուզման պահն է որ կը հըպի իմ ճակտիս լա՛յն եղբայրութեան.
Ծառերուն մէջ դուն կ'օրօրուիս զեփիւռի մեղմ թեւի նըման,
Ու չես գիտեր որ լոկ ես եմ այսօր ցաւով մը պարտասած:

Հիւղակներ կան քու ծոցին մէջ որ կը սեղմեն սիրտն իմ յոյզով,
Ու փայտաշէն պատուհաններ որոնց ետեւ կ'ապրին լըռին
Իմ շողակերտ երազանքներս և յուզումներս լեցուն յոյսով,
Որոնք այլեւս չեն ճանչնար զիս և ոչ ալ տա՛ղն իմ թախծագին:

Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ փախաւ ինծմէ չքնաղ տարիքն իմ գուներփեան,
Հիմա ճակատն է իմ լայնցած, ուրկէ խոհեր են անցած յար,
Հոն մեռելներն են զետեղած իրենց վերջին ակնարկն երկար,
Ես տեսած եմ նոյն իսկ մեռելին իմ հոգիս քո՛յր աղջըկան:

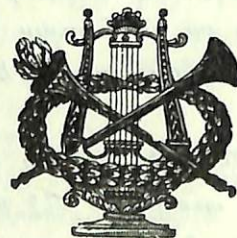
Ոհ, սեղմէ՛ զիս քու մայր կուրծքին անդորր զիւղակն իմ երազիս,
Ու հանգչեցո՛ւր իմ անհանդարտ սրտիս զարկերն անդաստական.
Բաց քայլերուս դէմ ամէն ինչ, ամէն ճամբայ որ տանի զիս՝
Հո՛ն ուր ճանչցայ սէրն առաջին իմ առաջին անմեղութեան:

Դուն մի՛ ըսեր որ եկած եմ ես քեզ այցի, անո՛յշ զիւղակ,
Ու թող ոչ ոք գիտնայ որ ես տարիներ վերջ քու մօտ կրկին
Գրտայ հանգիստ և օրհնութիւն, թէ տրամութիւնն իսկ անպարփակ՝
Հոս բարութիւն մ'է անսովոր տըւայտանքին ո՛րք հոգիին:

Կ'իջնէ գիշերն, ես մինակ եմ, ես առանձին լուսնին դիմաց,
Կը բարձրանայ խաւարն երկրէն ծովուն շաչին պէս խօլական.
Դուն կը թաղուիս քու նինջին մէջ, մինչ կը սկըսին իմ տիրական
Քայլերս հընչել բարձունքներուդ լըռութեան մէջ համատարած:

1936

ԲԺ. ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

ԲԱՐԵՄԱՂԹՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ, ՈՒՂԵՐՋՆԵՐ

ԵՒ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ